

KUOPION HIIPPAKUNNAN PIISPA

Kuopion hiippakunnan seurakunnille ja kirkkoherroille

Rajoitusmääräysten ja ehtoollisen vieton yhteensovittaminen korona-pandemiassa

Hyvä kirkkoherra, rakas työtoveri Kristuksessa,

Koronavirusepidemia vaikuttaa pitkittyvän. Olemme tehneet Suomessa jo 10 kuukautta voimakkaita rajoitustoimia ihmisten suojelemiseksi Covid-19-taudilta. Nämä toimet ovat yhä välttämättömiä, varsinkin kun joudumme nyt ottamaan huomioon mahdolliset virusmutaatiot.

Epidemian pitkittyessä on vahvistunut huoli myös ihmisten henkisestä ja hengellisestä jaksamisesta. Hengellinen elämä vahvistaa kriisinsietokykyä. Seurakuntien lakisääteisenä tehtävänä on varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeavissa oloissa sekä tarjota henkistä huoltoa kriisitilanteissa (KL 25:15 a §).

Sanan palvelun ja kokoontumisrajoitusten yhteensovittaminen ei ole yksinkertaista. Kuinka toimia niin, että yhtä aikaa suojellaan ihmisten kehoa kulkutaudilta ja ihmisten mieltä yksinäisyydeltä ja epätoivolta? Kuinka edistetään sekä ruumiin että mielen hyvinvointia? Yhä enemmän on noussut esille kysymys, kuinka pandemian pitkittyessä voidaan viettää messua ja tarjota mahdollisuus osallistua ehtoolliselle tiukkojen rajoitusten aikana.

Kokoontumislakia ei sovelleta rekisteröityjen uskonnollisten yhdistysten jumalanpalveluksiin ja pyhiin toimituksiin. Silti olemme kirkkona sitoutuneet noudattamaan tarkasti viranomaisten ohjeita ja rajoitusmääräyksiä. Tästä on syytä pitää edelleen kiinni. Samaan aikaan tehtävämme on pohtia yhdessä keinoja, miten tarjoamme ihmisille mahdollisuuden osallistua yhteiseen rukoukseen ja päästä Herran ehtoolliselle rajoitusmääräysten antamissa puitteissa.

Kuopion hiippakunta koostuu erilaisista seurakunnista. Myös tautitilanne voi vaihdella paikkakunnittain. Siksi on vaikeaa antaa jokaiseen tilaan ja tilanteeseen sopivia ohjeita. Ehtoollisen vieton tapa tulee miettiä kirkkoherran johdolla jokaisessa seurakunnassa erikseen.

Kaikissa tilanteissa, siis myös poikkeavissa oloissa, on tärkeää, että ehtoollisen vietto toteutetaan oikein sekä luterilaisen ehtoollisteologian että terveysturvallisuuden näkökulmasta. Tähän on useampia tapoja. Niitä haluan seuraavaksi listata.

1. Määrään lisääminen. Lisätään ehtoollisen viettojen määrää järjestämällä pienimuotoisia, esimerkiksi 20 hengen messuja. Tällöin ehtoollinen toimitetaan lyhennetyksi (n. 20-25 min) käyttämällä esimerkiksi viikkomessun kaavaa. Tämä lisää jonkin verran varsinkin pappien työmäärää ja edellyttää tehokasta viestintää seurakuntalaisille. Toisaalta mikä voi olla papille tärkeämpää kuin palvella seurakuntaa Jumalan sanalla ja sakramenteilla?
2. Sektorimalli. Ehtoollista vietetään jakamalla kirkkotila useampaan sektoriin ja huolehtimalla siitä, että kussakin sektorissa istuvat jumalanpalvelusvieraat pysyvät erillään muissa lohkoissa istuvista. Tällaisessa ”sektorimallissa” sovelletaan rajoitusmääräyksiä huolehtimalla terveysturvallisuudesta samaan tapaan kuin kesällä urheiluotteluissa. Malli soveltuu käytettäväksi riittävän isoissa kirkkotiloissa. Esimerkiksi ristikirkko on luonteva lohkoa neljään eri sektoriin ristinmuotoisen pohjaratkaisun mukaisesti. Jokaiseen sektoriin otetaan kulloinkin voimassa olevaa henkilörajotusta vastaava määrä. Jos kirkossa on useita uloskäyntejä, niitä käytetään pitämään sektorit erillään toisistaan. Jos uloskäyntejä on yksi, poistumista porrastetaan (vrt. lentokoneesta poistuminen). Ehtoollinen jaetaan alttarilta tavanomaiseen tapaan, kuitenkin yksi sektori kerrallaan. Suntio/suntiot ohjaa ihmisten liikkumista, kuitenkin hienotunteisesti ja käskyttämistä välttämällä. Mahdollinen, tosin käytännössä vaativampi, on myös tapa, jossa pappi ja avustaja käyvät jakamassa ehtoollisen penkissä istuville.

Edellä kuvatut tavat ovat ensisijaisia. Niissä sovelletaan AVI:n rajoituspäätöksiä. Olen keskustellut asiasta IS-AVI:n ylijohtajan ja hallintoylilääkäarin sekä PS-AVI:n ylijohtajan kanssa. Mikkelin piispa Seppo Häkkinen on antanut samansuuntaisia ohjeita hiippakunnassaan.

Lisäksi pidän mahdollisina, joskin toissijaisina myös seuraavia.

3. Ehtoollisen jakaminen yksityisesti. Ehtoollisen ensisijaisen viettämisen paikka on seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa. Silloin, kun ehtoollisen vastaanottaminen ei syystä tai toisesta onnistu yhteisessä messussa, voidaan tarvittaessa ”yksittäiselle henkilölle jakaa ehtoollista kirkkokäsikirjan osoittamalla tavalla myös muualla kuin jumalanpalveluksessa” (KJ 2:10 §).
4. Jakamisen eriyttäminen. Seurakuntalaiset valmistautuvat kotona (tai muissa yksityistiloissa) ehtoollisen vastaanottamiseen osallistumalla messuun etäyhteyksien välityksellä ja tulevat sen jälkeen kirkkotilaan yksitellen vastaanottamaan messussa konsekroidun Herran ruumiin ja veren. Ehtoollisen jakaminen on siten eriytetty messun viettoon osallistumisesta. Tämä edellyttää tavallisesti jonkinlaista ilmoittumismenettelyä. Muun muassa siksi pidän tätä tapaa käytännöllisesti hankalana, joskin teologisesti mahdollisena.

Muita näkökohtia

On tärkeää viestiä mahdollisimman tehokkaasti ehtoollisen vieton käytännöistä seurakuntalaisille eri viestintäkanavissa (paikallislehdet, verkkosivut, some).

Jo vakiintuneita varotoimia käytetään jumalanpalveluksissa ja kirkollisissa toimituksissa (käsihygieniat, turvavälit, kasvomaskien jakaminen, yskimis- ja aivastushygieniat, terveenä töihin). Itse levitän liturgina toimiessani valkoisen kangasliinan konsektoitavien leipien päälle.

Edellä kuvattua sektorimallia voidaan soveltaa myös kirkollisissa toimituksissa. Tärkeää on sopia asiasta etukäteen omaisten kanssa.

Seurakuntien muu kokoava toiminta on mahdollista, kunhan otetaan huomioon AVI:n antamat rajoitusmääräykset.

Pidän tärkeänä, että viranomaisten yhteydenpito ja yhteistyö säilyy toimivana. Myös kirkkoherran on siksi hyvä olla yhteydessä oman paikkakuntansa tartuntatautilanteesta vastaavaan lääkäriin, joka tuntee parhaiten paikallisen tilanteen.

Mikäli paikkakunnan tautitilanne heikentyy äkillisesti, kirkkoherra päättää – mahdollisesti sopivia asiantuntijoita kuultuaan – tarpeellisista varotoimista seurakunnassaan. Tähän ei tarvita erikseen piispan lupaa. Keskustelen kuitenkin tarvittaessa asiasta mieluusti. Yhteyttä on hyvä ottaa matalalla kynnyksellä. Toivon myös jälkikäteen ilmoitusta mahdollisista tiukennoksista.

Aikamääriä

Toivon, että ns. sektorimallia sovelletaan vasta helmikuun 2021 ensimmäisestä viikonlopusta alkaen, mikäli tautitilanne ei olennaisesti pahene. Näin jää myös riittävästi aikaa suunnittelulle ja tiedottamiselle.

Edellä kuvatut käytännöt ovat voimassa vain AVI:n rajoitusmääräysten aikana. Kun ne poistuvat, näiden ohjeiden voimassaolo raukeaa ja palataan tavanomaiseen ehtoollisen vieton tapaan ilman eri ilmoitusta. Arvelen kuitenkin, että kevät pitää mennä vielä varovaisesti.

Herramme lupasi: ”Missä kaksi tai kolme on koolla minun nimessäni, siellä minä olen heidän keskellään.” Tämä lupaus on alkanut elää yhä vahvempana mielessäni. Ei kukaan voi kumota hänen lupaustaan. Eikä mikään voi erottaa meitä hänen rakkaudestaan.

Voimia, rohkeutta ja mielen tyyneyttä rukoillen.

Kuopiossa 22.1.2021

Jari Jolkkonen